

ker je tukaj živel dolgo časa. A niso ga pokopali prav v Parizu, ampak v Montmorencyu, kakih 15 kilometrov od Pariza. Ker so pokopali tukaj še druge slavne Poljake — prognance, hodili so sem Poljaki radi spominjat se svojih pokojnikov. A hoteli so, naj počiva pesnik v domačih tleh. Zato so dvignili 28. junija njegovo krsto na Francoskem, in 4. julija je dospela v Krakov. Slovesnost je bila velikanska. V Krakov je došlo nad 30.000 tujcev, vencev so poklonili svežih 444, srebrnih 23 in celo tri zlate. Zastopana so bila vsa mesta in društva. Pa ne samo v Krakovu so tako slavili pesnika, ampak tudi drugod po vsi Poljski. Vse se je radovalo in tudi svetlemu cesarju se je izrekla zahvala, da je dovolil to izredno domovinsko praznovanje. Naj hranijo tudi te vrstice spomin ljubezni poljskega naroda do tega svojega pesnika.

Druga slika nam kaže **Kremelj**. Na najvišjem griču sredi Moskve se dviga poseben del mesta; ta je obzidan z visokim, do poldruga ure dolgim obzidjem, katero ima petero vrat: imenuje se ta del Kremelj. Kremelj je nekako mesto iz cerkvá, samostanov in palač. Med 32 cerkvami kremeljskimi so najimenitnejše in najlepše: cerkev Marijinega Vnebovzetja, kjer se venčajo ruski carji, nova cerkev Izveličarjeva in cerkev svetega Mihaela, v kateri imajo svoje grobove Ivan Veliki in mnogi drugi carji. Izmed samostanov je najslavnejši in najbogatejši stari Lavrin samostan, sedaj »Čudov« (čudežev), ki je bil ustanovljen že l. 1365. Med palačami se odlikujejo: stara carska palača, kjer so prebivali prejšnji ruski vladarji, nova Aleksandrova palača in pa carska zakladnica, kjer se hranijo državne dragocenosti. Nad strehami cerkvá in samostanov se pa vzdigujejo visoki zvoniki z velikanskimi zvonovi in veličastne kuplje, ki se s svojimi živo pobarvanimi strehami vidijo daleč na okoli. Med zvoniki je najvišji »Ivan Veliki«, ki meri 291 čevljev (87 m.) in ima 22 zvonov; eden izmed teh tehta 140.000 funtov in buči čez Moskvo, kakor bi gromelo v daljavi.

† Ivan Mažuranić. Največji hrvatski pesnik in nepozabni ban hrvatski Ivan Mažuranić je izdihnil svojo dušo dne 4. avgusta okoli 11. ure dopoldne. Hrvatski narod žaluje in z njim žalujemo i drugi Slovani ob grobu pesnika »Čengić-age«. Ne moremo mu še danes postaviti v tem listu dostojnega spomenika, a postavimo ga v prihodnji številki.

„**Matica Hrvatska**“ je imela dné 27. julija glavna skupščino pod predsednikom Tad. Smičklasom. Dohodki: 25.571 gld. 76 kr. in prav toliki so stroški. Udov je za 1889. l.: 7208.

Popravki. Rade se vrinejo tiskovne pomote, dasi urednik skrbno pazi. V 7. števil. čitaj na str. 224 v »Naše sl.«: mesto 13. julija 31. julija; m. rojena 1866 čitaj 1868.

Narodno blago.

Belokranjski pregovori in reki.

(V Adlešičih nabral I. Š.)

Dar dara gledi.
 Bližje so nedrije nego usta.
 Kar ni o piru, i ni po piru.
 Piruj ali miruj!
 Sita mačka lóvica, gladna tática.
 Sita mačka lóvica, gladna sinaha tática.
 Mačka je snaga pri hiši.
 Kadar mačka najbolj žmi, treba je lonec pokriti.
 Návida je lahka, ódvada teška.
 Vsaka buča za svoj kócenj drži.
 Vsak je pod svojim kriljakom gospod.
 Kar Bog dá, s tem v torbo.
 Kdor je dužen, je tužen.
 Primetku se i dete veséli.
 Gizdav berač nosi prazno torbo.
 Jezika ne bolijo noge.
 Na zlo je lahko naleteti.
 Vsaka trta ima svoje dete.
 Zabádava je človek, ako nima kriljaka.
 Par para išče.
 Vsako selo ima svoj glas.
 Drobna deca, suha toča.
 Kadar pamet dojde, sreča projde.
 Sto ljudi, sto čudi
 Bolje je sto ljudi nadélti, nego jednega napróstiti.
 Dobremu človeku teško para dóbiti.
 Mládost lúdost.
 Potreba je vsem draga.
 Dobro jutro rákija, z Bogom pamet!
 Pri šivilji ni svile kupóvati.
 Kdor svoj govor zataji, sam sebe zataji.
 Kdor se na petek rodi, nikdar srečen ni.
 Kdor se utaplje, maha se lóvi.
 Kada grmi, ondi i pada.
 Bol dojde z valom, a projde z lasom.
 Vse je bolje nego glad.
 Denar ima broj.
 Sem brez denarja, kakor Bog brez brata.
 Še Božjega groba neče nihče zabádava čuvati.
 Ni vsak moški, ki kriljak nosi.
 Lep glas se čuje daleko, a grd još tri put dalje.
 Kdor smolo v rokah nosi, se ga rok prime.
 Vsak lončar svoje lonce hvali.
 Gruđen — malo uljuden.
 Domača gora — najbolj zelena.
 Trop je mati vinu.
 Nezvanemu gostu je za vrati mesto.
 Ki priklati, ta priplati.
 Pri grošu ni prijatelja ne brata.
 Gladna vrana ne pita site.
 Kdor gre s pametjo po svetu, daleko pride.
 Zaupan greh je najgorši.
 Levo v jamo — desno v ogenj.
 Z brano je teško po svetu hoditi.
 I brojeno ovco vuk odnese.

Cena: Za celo leto 2 gld.; za pol leta 1 gld. Uredništvo in upravnništvo je v Marjanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe.

Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.

BELOKRANJSKI PREGOVORI IN REKI.

V Adlešičih nabral J. Š.

Tiha voda óbrove podjeda.
I mrhunec je na svojem jak.
Izza panja lahko je streljati.
Glad nima oči.
Ki hodi po selu, dobi po čelu.
Tat i vuk sta vsako dobo zrela.
Ki ima kratke lase, se hitro počeše.
Sestrine robače se i na plotu karajo.
Kde se odjemlje, kup se ne dela.
Konj mora pri jarmu stati.
Kála ne hodi pit, kada imaš čiste vode.
Prvega prosinca i zadnjega sušca je najhujša zima.
Kada stelja (praprot) tri puti pozebe, onda je dobra letina.
Bodec — smrtni otec.
Spomladi jih osem (dni) moči, a jeden (dan) suši, a v jeseni jeden moči, a jih osem suši.
Dober nauk do smrti ne škodi.
Ni ne glasa ne glasnika.
Dota projde po potu, a žena ostane v kotu.
Ki ni bôlan, ni Bogu povôljen.
Kakor delal, tako završil.
Vsaka so usta na dobro odprta.
Ptuje peći so mrzle.
Vsak cigan svojega konja hvali.
Nad medveda se ne gre s šilom.
Kada mačke doma ni, so miši gospodarji.

Sloga je od Boga.
Kada grmi onda i pada.
Došli so bedaki po zijake.
Od povelja — do pokrovca.
Na hvaljene jagode je treba male cajne.
Veliko drvo ne more na en pot zgorjeti.
Teško hiši, kde ni po letu cedilca (da se mleko preceja), a po zimi palilca (ki prasca pali — torej kjer ni po letu mleka, po zimi masti).
Kde se služi, tam se halja kroji.
Gori je visoko, dolí trdo.
Trn se izza mlada špiči, da ne zabi na starost bosti.
Dokler je čep pri sodu moker, vsak mi je boter; kada je čep suh, je vsakdo za me gluh.
Vsaki naj na svojem mete, pa bo po vsem čisto.
Ki šiva in para, ima dva kvara.
Vsak berač zna zjutraj, kde bo zvečer spal.
Bolje ikaj, nego nikaj.
Burklje krevljo dobijo.
Ki nima o sv. Filipu in Jakobu še za voz krme, ni gospodar svojemu blagu.
Od enega vola nista dve koži.
Sila silo goni.
Šiba mašuje, pamet kraljuje.
Laž ručkuje a ne večerja.

POZIV.

P. Ladislaus Hrovat, zaslužni slovenski jezikoslovec, profesor itd. ter **P. Florentin Hrovat**, znani mladinski pisatelj in ljudskošolski učitelj, oba rojaka tuhinjska, pač zaslužita, da se jima postavi v rojstvenem kraju skromen spomenik, oziroma spominska plošča.

Zato se podpisani odbor obrača do vseh čestilcev in prijateljev zaslužnih pokojnikov s prošnjo, da naj blagovolijo v ta namen po svoji volji in zmožnosti prispevati z denarnimi doneski, kateri naj se pošiljajo na naslov: Gdčna **Pavlina Rusova**, učiteljica v Zgor. Tuhinju, pošta Laze pri Kamniku.

Imena darovalcev se bodo objavila po časopisih.

Odbor za spominsko ploščo.

ki je sinkronistično urejena in pisana za izobražene, a ne za učene bralce. — Ob Tolstojevi smrti so se čule razne sodbe, Hauptmann ga imenuje „drugega Savonarolo“, Paul Heyse naziva Tolstojev beg v samoto „pozo“, Maks Harden „teater“, katol. literarni historik Adolf Stein naziva Tolstojev pisateljstvo zadnje dobe „erbärmliche Komödie“. — 28. februarja je umrl pisatelj Friderik Spielhagen. — Spisal je znane „Problematische Naturen“, „Hammer und Ambos“, „Sturmflut“. Slovi kot zastopnik „sodobnega romana“ in se poteguje za „jaz-obliko“ romana. — Kot kuriozum bodi omenjena Karl Mayeva obdolžitev, da je Maeterlinck prepisoval iz Heyseja. — Arnold je podal v „Allgemeine Bücherkunde“ izboren pripomoček za bibliografično zbiranje virov in gradiva za posamezne stroke. Delo sega do najnovejše dobe in je v tem oziru edino svoje vrste. — Te dni se je igrala v ljubljanskem nemškem gledališču prvič, kar stoji Ljubljana, nemška premiera: Dr. Schöppla

DR. ANTE BAUER
zagrebški škof-koadjutor

čes da izvira vse, kar je napisal, le iz njegove ničemurnosti in sovraštva proti demokratizmu. — Geigerjev roman „La Reine Amoureuse“, ki obravnava sodobno snov ljubezni knjevinje do nekega bibliotekarja, je vzbudil ostro polemiko pro in kontra. — Sicer pa med Francozi sedaj ni opaziti veliko resnega literarnega stremljenja. Zdi se, kakor bi francosko slovstvo, zlasti dramatika, bila le konkurenčni boj za enodnevno slavo.

Italijani. Novi Tartufarin roman „Eterne leggi“ se vrši ob Adriji; ozadje so socialne razmere, okvir strastne erotične zmede, zrno razmerje med graščakom, kmeti in delavci. — Térésah „Il Cuore ed il Destino“ je resignirano delo nadarjene pisateljice, ki se odčasadočasa znosi nad človeškim delovanjem in stremljenjem v satiričnih pointah. Gabrielle D'Annunzio piše „mistično dramo“, „Sv. Sebastijan“, v kateri naj neka pariška baletka igra naslovno vlogo. — Menda piše delo zato, da umiri svoje upnike in da mu ne bo treba sleči suknje Sardanapala. Snobizem, reklama in frivolnost so njegova sredstva; k temu štejemo tudi Passerinijevo „Dizionario D'Annunziano“, ki je nekaka enciklopedija vseh nenavadnih besed, figur in stilističnih apartnosti D'Annunzia.

Angleži. Wellsov „The New Macchiavelli“ je političen roman, ki ima za konflikt politično kariero poslanca

drama „Der Preis“. Pisatelj obravnava „jury in nagrade“ pri literarnih konkurencah satirično in razvozlja konflikt v genreu veseloigre s staro tehniko. Delo je propadlo.

Francozi. George Ohnetov historični roman „Pourtuer Bonaparte“ kaže velik kompozitorski in pripovedni talent. Léon Daudet rešuje v „La Mé-sentente“ zakonski problem s pomočjo vere. — Georges de Porto-Richejeva drama „Le vieil Homme“ je sijajno uspela in velja Parizu za velik literaren dogodek, sujet je seveda pariški. — Tailhade analizira Balzaca,

in njegovo verolomno ljubezen. — Delo sicer ni povsem posrečeno, a je resen roman. — Noblesov „Chains“ obravnava pod krinko ljubezen portugalskega kralja do amoureuse Gaby. — Kljub aktualni vsebini ne hlepi delo po frivolnih efekti, ampak rešuje problem psihološko. — Zelo hvalijo novele Pattersohnove, ki je postal namah slaven. Njegova moč tiči v risanju kmeta in narave, kar je pri Angležih redek dar. — James, slavni romanopisec, je s svojo dramo „The Saloon“ propadel; mladenič, ki je odločen za vojaški stan, postane duhoven po poklicu, zato ga zavržejo starši in nevesta. Vzrok propada je najbrže revno dejanje in prevelike psihološke finese. — Ridgejeve „Light Refreshment“ so povesti iz najnižjih slojev. Gorka ljubezen pisateljeva do teh trpinov, fini humor in umerjeno realistično slikanje označujejo delo. — Leta 1910. so izšle na Angleškem 10.804 knjige, od teh jih je v prvih izdajah zagledalo beli dan 2336, in sicer 1806 romanov ter 200 literarno-kritičnih del.

Homunkulus.

Belokranjski pregovori in reki.

Bog ne daj s koli (vozom) na peč!
Bog ti se ne daj zoholiti, niti iz oholije na niš dojt!
Hrastov les nima brata.
Kada je Božič vani, je vuzem v hiši.
Kada je vuk v selu, ni dosti spanja.
Kada mlade kite (veje) odganjajo, morajo stare odpasti.
Kadi ni slog, tam ni Bog.
Kaj je više (več) vredno od uši, dobro je digniti (pobrati).
Kaj stojiš, ko da si došel sóli prosit!
Kako se gusla, tako se tanca.
Ki k soboti delo špara, ni vreden, da je v njem para (kar danes lahko storiš, ne odlašaj na jutri).
Ki počasi hodi, daleko dojde.
Ki se pozimi dobro hrani, se poleti lahko muham brani.
Ki pita (vpraša): „češ li“?, ta ne da.
Ki zadere, ta pobere.
Kako je živel, tako je zaživel (končal).
Gorja zanaščina, nego je samščina (ne zanašaj se na nikogar).
Groš, kega človek doma dobi, naj ga poljubi.
Lažec i tat se skupa pajdašijo.
Na kumov plot se je grdo opreti (grdo je kumstvo zlorabljati).
Ne moli se k onemu Bogu, ki ti pomoči neče!
Ne pritiskaj se k mrzli peči!
Od rana do mrkla (od jutra do noči).
Pazi o veliki maši, s čim pojdeš veliko soboto k maši! (iz česa boš imel speči kruha, pogačo za „žegen“ veliko soboto, t. j. pšenico spravi že o mlatvi).
Pes on, ki jé, i on, ki gleda (ničvreden je ta, ki jé, pa potrebnemu ne da, da bi ž njim jedel).
Pes pesa ni još ugriznil (kavka kavki ne izkljuje oči).
Slaba ovca, ki svoje vune ne more nósiti.
Trn, ki kani bosti, izza rana dobro bôde.
V njem ni moža, kaj ni v buči soda.
Več velja ranek, nego celi danek (rana ura, zlata ura).
Voli se veselijo, kada krmo vozijo (ker takrat niso gladni), a ne kada vino.
Vsakemu človeku je smrt za petami, a hajduku za vratom.
Za zajčjim gnojem neče nič rasti (brez gnoja nič ne raste).
Zetovlja streha kmalu procuri (na zeta se ne zanašaj dosti).
V Adlešičih zapisal I. Š.

Belokranjski pregovori in reki.

V Adlešičih zapisal J. Š.

Bedast je, ki na tla pljune, pa pljunek polize.
Bolja i stara čizma, nego gola noša.
Bolji so ranki, nego celi danki (rana ura, zlata ura).
Brez ciganke ni gátanja (vedeževanja).
Brez straha i vuk v lozi ne živi (vsakdo je komu pod strahom).

Česa imaš najviše (največ), tega je treba najbolj čuvati.

Duge zároke, gótova ómrznja (po dolgi zaroki navadno ni poroke, ampak hudo sovraštvo).

Góspodska služba je nastavljena, a ne zaglavljena.
I jakemu volu jarem pukne.

Kada je velika maša v kalu, je mala maša v prahu (če je o veliki maši obilo dežja, je o mali maši suša).

Kako beže na Telovo s pahi, tako v jeseni s plah-tami (če med telovsko procesijo začne deževati, da morajo bežati s pahi (cerkvenimi zastavami), bodo morali bežati v jeseni s plah-tami (ruhami), na katerih sušijo kake pridelke, na pr. proso, fižol in dr. — Ta pregovor imajo na Preloki).

Kakovo drvo, takov i sad.

Kar je zasipano, naj se izmelje.

Ki s pasi lega, z buhami vstane.

Ki se ne povrne, ta ni božji (zveličan).

Ne gleda se na psa, nego čij je (zaradi gospodarja se še psu prizanaša).

Nečem si pred vrata trnja metati (sam sebi škodovati).

Nesreča ne orje i ne seje, a zmerom žanje.

Posojilo vračka gleda.

Pošten račun, dug žitek.

Pozna se, iz ke vode je sir.

Sam — kaj okleščena lipa.

Sto ljudi goni sto čudi.

Štruklji po svetu porenejo (poženejo), žganci pa streho proderejo (rekel je skopuh, ki ne privošči svoji družini nič dobrega).

Veži otca ali mater, samo dobro veži (kar delaš, delaj dobro).

Vince — sredozimce (sv. Vincencij, 22. januarija, pade v sredo zime).

Više je vreden lep glas nego svilen pas.

Vsaki bo došel na svoje kolo.

Zabadava i steblo, kada je ozeblo.

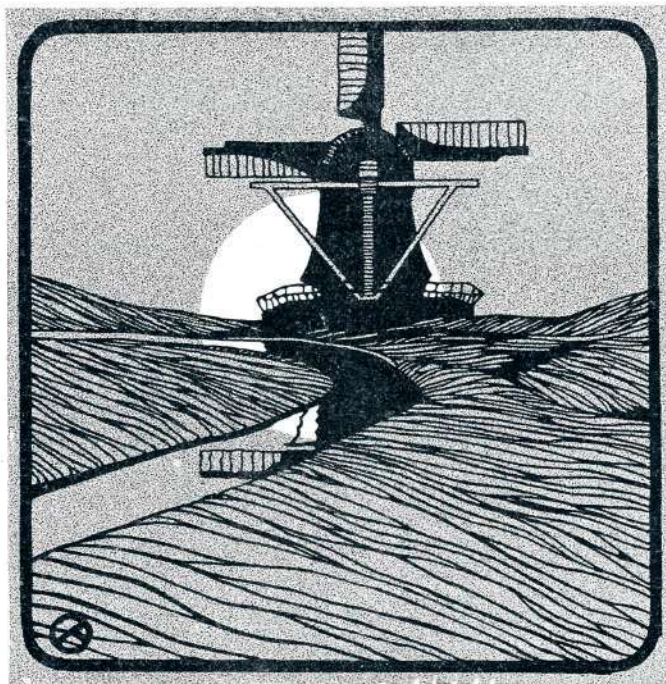
Zagovori (obljube) so teški odgovori (ako se ne izpolnijo = obljuba stori dolg).

Zajec gnoji, zajec i žanje (prim. za zajčjim gnojem ni kruha = brez gnoja ni pridelka).

Listnica uredništva.

O Stanku Majcenu, našem sodrudniku, so prinesli časopisi dne 19. novembra notico: »G. Stanko Majcen, praporščak v rez. pri 27. pešpolku, je bil dne 30. oktobra zaradi izrednega junaštva odlikovan z veliko srebrno medaljo za hrabrost. Praporščak Majcen je od prvega dne našega vojskovanja na severnem bojišču ter je neprestano v bojni črti.«

Popravek. Str. 375. v 2. opomnji prvega stolpca beri »s e s e reconciliare ...« namesto »vere ...« Podpis pod to oceno se pravilno glasi: Ivan Grafenauer. — Na str. 350. je izostal nad »Dekletovo pesmijo« Joža Lovrenčiča skupni naslov: »Fragmenti iz Trentarskega študenta«.

Silovito bojevanje, vzpenjajoči se konji, trupla ljudi in konj, padajoča in pogrezajoča se v valovih. Pač spominja slika na nekdanjo Tizianovo fresko »Bitka pri Cadore« v doževski palači v Benetkah, ki je ohranjena le v kopiji in v bakrorezu, vendar je Rubens, bi lahko rekli, boljši. Slika je formalno nekaka priprava Rubensa na njegove večje slike poslednje sodbe.

Druga Rubensova slika »Smrt konzula Decija Musa« (krog 1618) spada k ciklu šestere slik iz zgodovine bitke Rimljanov z Latinci ob Vezuvu l. 340. Zgodba je znana (Liv. Hist. L. VIII, 9—10). Prvotno so bile te slike namenjene kot kartoni za preproge, naročeni pri Rubensu od genovskih plemenitašev. Tkalci v Bruslju so pa rabili najbrže resnične kartone, kopije teh slik, ki se nahajajo zdaj v galeriji kneza Liechtensteina na Dunaju. Na naši sliki je zanimiv nerazmotan klopčič rimskih in sovražnih borcev, v sredi pada Decij Mus smrtno zadet s konja.

Velazquezova edina svetnozgodovinska slika »Predaja trdnjave Breda« (krog 1637) je predmetno jasna. Ko se važna trdnjava v Severnem Brabantu l. 1625. ne more več braniti pred oblegajočimi Španci, izroča princ Justin Nassauski ključ trdnjave španskemu vojskovodju Marchese Spinola. Poslednji, ki je stopil s konja, polaga roko na ramo nekoliko sklonjenega princa. Spremostvo vojskovodje kaže pravo špansko grandezzo, dočim so spremljevalci trdnjavskega poveljnika bolj pohlevni videti. Radi množine sulic pri Špancih je dobila slika ime »las lanzas«. Ozadje, pokrajina sega precej visoko, vidi se goreča trdnjava in v osredju krdela vojakov. Na desni ob robu je portretiral Velazquez samega sebe. Slika je barvno kaj krasna, polna dnevna luč, živahne, izvečine žive in mrzle barve.

Oster realizem nam gleda v oči iz Goyeve slike »Murat dá postreliti skupino insurgentov pri Madridu 3. maja 1808«. Slikarjevo celo ime se glasi: Francisco José Goya y Lucientes (1746—1828). Moderni ga zelo cenijo. Res je poln fantazije in silno plodovit. Čudovito izrazit je v portretih, najbolj originalen pa v svojih radirungah. Kuhn¹ sodi o njih: »Temeljni ton je skozinsko satiričen, prilično proti vsemu in vsakemu, svobodomiseln tudi proti kultu in religiji. Satira je enostranska, pretiravanje vodi do karikature in tendence. Goya ne stremi samo za estetskimi smotri, ampak ima namene, ki leže izven umetnosti; tega ne smemo pozabiti vkljub duhoviti improvizaciji in kulturnozgodovinskemu pomenu.«

»Smrt Nelsonova v bitki pri Trafalgaru na krovu ladje Victory« je značilna za angleškega slikarja Turnerja. William Turner (1775—1851) je slikar luči in zraka, sijaja in gorkote, preporoditelj angleškega slikarstva. Ne mika ga toliko zgodovinski dogodek, kakor barve in luči, ki jih more izraziti. Zato bomo na sliki komaj našli umirajočega admirala, in slika sama brez barv je mrtva.

Jan. Peter Krafft (1780—1816) je bil nazadnje ravnatelj cesarske galerije. Njegovi sliki »Slovo domobranca« in »Vrnitev domobranca« sta bili svojedobno zelo popularni. Z njima je tudi preprostem vojaku dal samostojno mesto v zgodovinskih slikah. Marsikaj je akademičnega formalizma na teh slikah, kakor kaže

naša ilustracija, vendar niso brez aktualnosti in duševnega občutja.

Friderik Henrik Füger (1781—1818), klasicist in akademik, je ustvaril v sliki »Hektorjevo slovo« klasiistično nadahnjeno, podrobno na tekst nanašajočo se ilustracijo k prizoru Iliade VI, 390—502. Hektor se hoče posloviti od svoje žene, preden odide v boj. Sreča jo na poti k skaiškim vratom. Iz slike nam govore verzi 405—409:

Ἀνδρομάχη δὲ οἱ ἄρχι παρίστατο δακρυχέουσα,
Ἐν τ' ἄρα οἱ φῶ χερσὶ, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνομάζετ'
Δαρμόνιε, φῆσαι σε τὸ πόν μένος, οὐδ' ἐλθαίρας
Παῖδά τε νηπιάχων, καὶ ἐμ' ἑμίσρον, ἣ τάχα χίρῃ
Σεῦ ἔσονται...

Slika Jožefa Führicha (1800—1876) »Vizija konjeniškega boja v oblakih pred razdejanjem Jeruzalema« je v vsem tako jasna, da podrobnosti omenjati ni treba. Poročilo Tacitovo (Hist. V, 13): »Visae per caelum concurrere acies, rutilantia arma« je predmet slike. Na Führicha smemo biti Avstrijci ponosni. Najljubeznivejši romantik je. Zato je zaslužil, da je c. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk l. 1912. izdalo obširen, sijajno opremljen življenjepis njegov.¹ Knjiga se bere z velikim užitkom. Kaže, kako harmonično je bil izobražen umetnik Führich, res ideal umetniške izobrazbe. Tudi slovenski slikarji novejša doba (mislim dobo bratov Janeza in Jurija Šubica) se imajo Führichu za mnogo zahvaliti.

Slika »Laudon pri Kunersdorfu« od Sigmunda L' Allemand (roj. l. 1840.) izredno dobro karakterizira najboljšega generala Marije Terezije. Ta slika je bila pogosto vzor in vzorec za slične monumentalne portrete vojaškega značaja.

Svetovna vojna je pokazala, kaj je splošna brambna dolžnost. Tako prostovoljno brambno dolžnost nam kaže Defreggerjeva slika »Zadnji poziv«. Tirolec Defregger (roj. l. 1835.) je za sliko izvršil mnoge podrobne študije po naravi. Zato so v obrazih krasno izraženi tirolski ljudski tipi. Slika kot celota seveda ne vodi v duševne globine, vendar je jasno spričevalo marljive, splošno razumljive in poljudne umetnosti Defreggerjeve.

Jožef Dostal.

Belokranjski pregovori in reki.

V Adlešičih zapisal I. Š.

Ako nebo pade, i zajec ne uide (človeku večkrat ne pomaga ne spretnost, ne zmožnost).

Ki bi bil ja vedež, ne bi bil revež.

Ki je prehiter, dobi po nosu.

Ki ne zna za muko, naj si hižo zida.

Koliko danov po Petrovem kukóvača kukuje, toliko čednov po Miholju ni mraza.

Komu Bog srečo da, mu je vsi svetci ne vzamejo.

Kukóvača ne projde (se ne izseli), dok ne vidi jačmenovega snopa na njivi.

Kukóvača ne projde, dok se z jačmenom grla ne zažuti.

¹ Josef Führich, von Dr. Moriz Dreger. Textband 4°. 17 Bogen mit 45 Illustr. Tafelband 45 × 36 cm, mit 60 Tafeln in Lichtdruck u. Heliogravüre. Wien, Artaria & Co.

¹ Allgemeine Kunstgeschichte, Malerei, str. 885.

Krsti vuka, ali ne krsti, on neče neg v lozo (prim.: vuka krsti, ali ne krsti, vseeno bo ovce klal, in: vuk promeni dlako, a čudi nikdar).

Kakor visoko izraste po letu smrad, tako visoko bo zapal po zimi sneg.

Neče pleva na gnoj (hudobnež ima srečo, ali: ko priva ne pozebe).

Pasjo capo deni na mizo, ona neče, neg pod mizo.

Stare konje je težko plesati učiti.

Sv. Jurij dónese vina, sv. Marko kruha (ako je na Jurijevo lepo, bo dosti vina, ako je na Markovo lepo, bo obrodila strn).

V kóprivo neče pukniti (prim.: neče strela v ko-prive).

Ti si zasipal, ja bom izmlel.

† Kordula Peregrina.

To ime, ki je med katoličani eno najbolj zvočnih, so dne 6. februarja 1916 zapisali v knjigo tistih, ki jih ni več.

Kordula Wöhler se je rodila 17. junija 1845 kot hči protestantskega teologa dr. Wilhelma Wöhlerja v Malchinu na Meklenburškem. V mladosti je bila tiha, zamišljena, talentirana in fantastična ter se je že zgodaj jela zanimati za naravo in religijo. Že zgodaj je zahrepenela po notranjem verskem življenju in po večjem verskem udejstvovanju, nego ji ga je nudil protestantizem.

V otroških letih so jo opozorile na katolicizem ljubke pripovedi Krištofa Šmida, o katerem je vedela, da je bil katoliški duhovnik. Dolgo sta vplivali na njeno mladostno mišljenje tudi deli grofice Hahn-Hahn »Maria Regina« in »Doralice«; to dvoje del ji je pokazalo katoliško Cerkev in njen nauk v popolnoma drugi luči, nego njeni protestantski učitelji in protestantske knjige. 4. aprila 1861 je prišla Kordula v Ludwigslustu, kjer so bivali njeni predniki, prvič v katoliško cerkev in je prvič slišala katoliško pridigo. Istega leta je dobila od gospe nekega protestantskega duhovnika tudi knjigo Albana Stolza »Oče naš«. Bila je popolnoma očarana od vsebine in privlačne oblike, brala jo je vedno nanovo ter si skušala nabaviti še druga dela Albana Stolza.

Vedno bolj in bolj je dvomila o resničnosti svojih verskih naziranj. Ko je potovala s svojimi starši v katoliške dežele, Bavarsko in Tirolsko, se je zelo veselila lepih in veličastnih cerkvâ, ki jih je videla, in gorečega verskega življenja, ki ga je opazovala med ljudstvom. Ko je na povratku prišla v Stuttgart, ji je bilo čudovito pri srcu: »Nobenega večernega in jutranjega zvonjenja kakor v katoliških pokrajinah; kako zelo pogrešam zvonov, ki sem jih v zadnjem času toliko slišala! Od-krito moram priznati, da se mi protestantski kraji zde pusti in prazni; nikjer križa, nikjer pobožnega znamenja ob potu, le tu in tam cerkven stolpič; in vsega tega je v katoliških pokrajinah v obilici!«

Ker je hotela biti sama s seboj na jasnem, je Kordula pisala Albanu Stolzu pismo, v katerem mu je odkrila vse svoje duševne zmede; in tedaj se je razvila med tema tako različnima, pa vendar v nekaterih stvarih tako bližnjima dušama korespondenca, ki je kasneje, ko so zvedeli starši zanjo, izzvala težke boje. Na vse načine so jo poskušali pregovoriti; strahovali

so jo in ji grozili, samo da bi ji omajali prepričanje. Toda junaška deklica je bila v srcu že zdavnaj katoliška in je bila oborožena proti vsem napadom. Boji so trajali leta in leta, toda zmagala je Kordula. Dne 10. julija 1870 je pristopila tudi po zunanje katoliški Cerkvi — bil je to njen najsrečnejši dan v življenju.

Kordulin dnevnik, v katerega je vse to vestno zapisovala, in pisma, ki jih je prejela od Albana Stolza ter skrbno hranila, je freiburški profesor dr. Julius Mayer zložil v harmonično knjigo (»Alban Stolz und Kordula Wöhler«, Freiburg, Herder).

Tu vidimo, kako je Alban Stolz, ta resni in često tako trpki mož, vodil dekleta, ki je bilo mehkega srca, pa krepke volje. Njegov »Deus providebit« — Bog bo poskrbel, Bog bo vse prav naredil — uči samotno bori-teljico, naj zaupa v božjo modrost, vsemoč in ljubezen. »Gotovost njegove ljube, močne molitve« jo tolaži in osrčuje, njegova globoka pobožnost jo uči, da vedno in povsod, tudi v najtrpkejšem samozatajevanju vdano, otroško in ponižno kliče: »Ecce ancilla Domini.«

Medvedova pesem »Ave Marija«.

O Medvedovi pesmi »Ave Marija« je napisal pesnik Ks. Meško v »Koledarju Družbe sv. Mohorja« za leto 1911., str. 89 (v Medvedovem nekrologu), da je morda njegova »Zdrava Marija« dala povod za to Medvedovo pesnitev. Pravi namreč sledeče: »Nekoč, menda v začetku l. 1898., sem izročil »Družbi sv. Mohorja« nekaj pesmi; med temi tudi eno: »Ave Marija«, ki je izšla v »Koledarju« menda l. 1899. s spremenenim naslovom: »Zdrava Marija«. Tedanji tajnik č. g. Rozman je poslal moje pesmi skupno z drugimi Družbi vposlanimi v presojo gosp. Medvedu. Kmalu nato sem bral v »Dom in Svetu« Medvedovo: »Ave Marija«. Malo sem se čudil. Ne nameravam s tem trditi, da je Medved posnemal. Pri njegovi priznani samoniklosti in bogastvu misli mu tega ni bilo treba. A zdi se mi, da si smem šteti v zaslugo, če mu je dala impulz za njegovo lepo pesem moja, pesniško gotovo mnogo manj vredna.« — Meško pa se je v tem oziru zmotil. Medvedova »Ave Marija« je izšla v »Dom in Svetu« že l. 1893. (str. 270). Zmota pa je nastala morda tako, da je Meško bral v »Dom in Svetu« l. 1897. (str. 406) »Zdravo Marijo« nekega Vitigoja, ki je Meškovi brezdvoma le slučajno res nekoliko podobna, in je mislil, da je Vitigoj — Medved. Bržkone je Meško poslal svoj rokopis Družbi že l. 1897., ker je pesem natisnjena v Koledarju za l. 1899., torej l. 1898. Imena Vitigoj pa ni med psevdonimi Medvedovimi (A. K—i, Bistran, Filodem, Dolenc, Zdeslav, L. V., Novljan, A. M., A. St., Stebor); tudi je pesem v dikciji vse preohlapna, premalo klana za Medveda. (Vitigoj je bil, menim, † ljublj. bogoslovec Jak. Voljč. Ur.)

S tem bodi pomota popravljena!

Ivan Grafenauer.

Razstava vojnih slik c. in kr. glavnega poročevalnega stana.

Odkar se vzroki in cilji sedanje vojske jasne, so mnogi, ki so se bavili z bodočnostjo in napovedovali več stvari o prihodnjem razvoju umetnosti, bolj molčeči; čim jasnejši so namreč vzroki in cilji vojske, tem manj jasno je, kako bi ti mogli vplivati na umetnikovo

je v slednjem trepetu listja duša mojega otroka, ki trepeče za menoj. Morda se mi je samo zdelo tako.

Prejel pa sem pismo in v njem so bile zapisane skoraj iste besede. Vse verjamem. Resnično, da je bilo tako.

France Bevk.

Belokranjski pregovori in reki.

V Adlešičih zapisal I. Š.

Brez moške glave pri hiši je težko življenje.

Človeku ni žal pravega (kar je po pravici), nego krivega (če se krivica godi).

Da je na vučje i pasje (kakor bi hoteli volkovi in psi), bi bile pune drage mesa (ker bi volkovi in psi vso živino poklali, da jim človek ne brani).

Ga varajo, kaj svetniki sv. Ilijo. (Svetniki v nebesih namreč, kakor pravi prazna vera, sv. Eliji nikdar ne povedo, kdaj je njegov god, ker bi sicer preveč streljal, t.j. treskal. Na Elijevo, 20. jul., pravijo, da rado treska.)

Jezik nima kosti (da bi ga ovirale v govorjenju).

Kada dojde kukovača na suho (da še ni nič zele nega), onda ne bo zelja (tisto leto ne obrodí zelje).

Kada leži sneg 99 dni, onda poginejo strni.

Kada slive dva meseca cveto (v marcu in aprilu), takrat ne obrodijo (ker navadno pozebejo, ker prezgodaj cveto).

Kada daleko grmi, je blizo godina (dež).

Kaj vuk odnese, tega ni.

Kam če suza (solza), nego na oko (kam se če obrniti sorodnik v sili, če ne na sorodnika).

Mrazi se radi perejo (za mrazom rado dežuje).

Neče Bog, nego po pravici (Bog pravico ljubi).

Snaga je pol zdravlja i pol zadovoljnega življenja. So si (sovražni), kaj kosa i brus (osla).

Sram za tram (dene, pravijo, ta, ki ga ni nič sram).

Sušno leto tri močne hrani (v enem sušnem letu se pridela, kakor v treh mokrih).

Težko njemu, ki z babami gospodari i s kravami vozi.

V tretje rado goni (gre rado).

Vsaj še ne orjemo s kozami (vsaj še nismo tako ubogi).

Vsak po sebi svojo sodbo sodi (kakor njemu bolj ugaja).

Vsaka si duša raja želi.

Vzemi na brusu loja! (Kjer nič ni, ni mogoče vzeti.)

Uboštvo krati moštvo (uboštvo zapelje včasih tudi poštenega človeka do nepoštenega dejanja). — Ta pregovor sicer ni belokranjski, ker ga je povedal goriški begunec, vendar pa ga tu priobčim, ker ga še nisem slišal in tudi nikjer čital, da se ne izgubi.

Drobiž.

Belokranjski pregovori in reki.

V Adlešičih zapisal I. Š.

Debelka (turšica) je do Vidova (15. junija) vsaki dan trikrat (nekateri pravijo pa sedemkrat) mrzlična, po Vidovu pa se ogreje i raste, t. j. do sv. Vida raste turšica le malo, ker je do tja navadno hladno, ker rabi turšica le gorkoto.

Kada debelko tripot suša stisne, je najbolja.

Kada je malo présada (zelnih sadik), je dosti zelja (ker sadijo ljudje presad prav redko, in zato so glave lepše in debelejšje).

Kada je v jeseni dosti os, bo huda zima.

Iz prvega piščeta je kápun.

Kada projde lisica čez strnišče (t. j. kadar se požanjejo strni), je njena koža dobra.

Luka puhe (polhe) zatuka (zabija) (o sv. Luki se poskrijejo polhi).

Ni vsak kosec, ki koso nosi.

Nimam žulja na jeziku (da ne bi mogel govoriti, kadar je treba).

O križih (vnebohodu) dojde mali tovor muh, o binkoštih pa veliki tovor.

Sladko je méso puhovo (polhovo), a krhko je drvo bukovo (na bukvi je nevarno loviti polhe, ker se bukovo drevo rado lomi).

Sušec je rekel svečanu: Da ja morem, bi naredil tako zimo, da bi zmrznilo dete v materi in tele v kravi, pa ne pusti solnce (ki je že premočno).

Ukral bi nos izmed oči (da ga more).

Zatrl se bo s korenem i kocenom (popolnoma).

Iz belokranjskega besednega zaklada.

V Adlešičih zapisal I. Š.

Bodávina, e, f., bodec.

brcikati, po malem brcati.

čúnišče, a, n. = čolnišče, kraj, kjer je privezan čoln.

dihávina, e, f., dihanje.

dremec, a, m., drem.

flankiriti, flankirati.

glavática, e, f., glavната salata.

gnila, e, f., glina.

grahar, a, m., dlesk.

grejan, adj., pogret; grejano mleko.

griznja, e, f., grizenje.

grmlje, n, n., grmovje.

hajdenka, e, f., ajdovica.

herav, adj., schief.

hribanek, a, m., hribček.

izjedljiv, adj., izbírčen v jedi.

kladivec, a, m., kladivce.

kmetstvo, a, n., kmetijstvo.

košče, a, n., kostje, n. coll. od kost.

krtinje, a, n. coll. od krtina.

kruhar, a, m., kdor kruh jé; deca so samo kruharji = samo jedo, a ne delajo.

mrzava, e, f., mrznja.

nepodaten, adj., neradodaren.

nihalka, n, f., die Schaukel.

oddaten, adj., radodaren.

odmáriti, ne marati; on je jako odmaril = ne mara nič.

oješiti, okisati.

omeljati, imp. ad omleti.

ósoh, adj., suh; osoha jesen.

osvojeqlaviti, svojeqlav postati.

páramet, a, m., barometer.

pišiviti, črviviti.

pódaten, adj., radodaren.

pomrziti na koga, zamrziti.

póžir, a, m., 1. požirnik (der Wasserschlund),

2. vrtinec (der Wasserwirbel).

prebor, a, m., prebiranje.

preklonci, ev, m., prostor, kjer se zemlja prekloni.

V istem pomenu rabi tudi izraz »prevalci«, ker se zemlja prevali = prevesi.

pokrivati oči komu, sramoto delati.

prešestnost, i, f., prešestvo.

prezraka, e, f., preprih.

priskočen, adj., flink.

pródat, adj., prodan.

razdrobiti, menjati (denar).

raztruga, e, f., raztrga.

regracija, e, f., zabava, veselje (recreatio); to dete nam je za regracijo.

sen, a, m., senca.

sénoplet, a, m., die Senfblätter.

sivka, e, f., sivo proso.

stanovec, a, m., visoka detelja, ki belo cvete in je podobna lucerni.

starušljiv, adj., starikav.

suhec, a, m., suho vreme.

svetilo, a, n., svečava.

špánica, e, f., španska bolezen.

tulinkati, po malem tuliti.

vampav, adj., vampast.

vetrnik, a, m., vetrih, der Dietrich.

vešt, adj., večč.

vis, a, m., višina; raste v vis.

vlačen, adj.; kruh je vlačén, kadar se vleče, ker ni dosti pečen.

volúšina, e, f., velik vol.

vriščiti, vriskati.

zábav, a, m., zabava; s tem bodo imela deca svoj zábav.

zakiséli, okisati.

zaklenjevati, zaklepati.

zdravlje, a, n., zdravje.

zbežnik, a, m., ubežnik.

zmrakniti, zmračiti.

zvón, a, m., zvonjenje; prišel je domu o zvonu; ustal sem po zvonu.

žabodernik, a, m., žaboder.

žrboleti, žuboreti.

žužina, e, f., žužek.

* * *

Golóbača, e, f., neke vrste goba. To besedo sem že priobčil v slovarčku I. zv. »Bisernic«. Da jo še enkrat priobčujem, napotilo me je to-le: naši goriški begunci iz Koblje glave pri Komnu so mi povedali, da pravijo tam našim gobam-jurčkom »golombe«. Beseda bo gotovo iz italijanščine in to iz lat. columba. Ni li naša goba le skrajšana beseda iz golomba?

Leben, und das Wissen ist der Tod. (Kassandra.) 2. Manche gingen nach Licht und stürzten in tiefere Nacht nur, sicher im Dämmerchein wandelt die Kindheit dahin. (Einem jungen Freunde.) 3. Wohl denen, die des Wissens Gut — nicht mit dem Herzen zahlen (Licht und Wärme). O realnem »zagrinjalu« pa govori Schiller v »Worte des Glaubens« in v »Das verschleierte Bild zu Saïs.«¹ Prešernovo »zagrinjalo prihodnosti« kaže na Kasandrin motiv pri Schillerju in na tragiko epike v »Zagrnjeni podobi«. (Takó mladenčja gledati je gnalo!) Sonet »O, Vrba« in »Popotnik pride« pa sta celotna, skupna v eni misli, ki jo je izrazil Schiller v gori navedenih citatih. Prešeren jo je izrazil po svoje v terminih »uka žeja«, »vera v sebe vzeta«, »Zvedrila se je noč, zija naproti življenja gnus« itd. Sodim, da je bilo nekaj rahle reminiscenčnosti iz Schillerja v Prešernu (Togenburg!), ki je pa bila podzavestna. Da je našel Prešeren isti miselni zaključek kakor Schiller, si tolmačim s tem: Prešeren je doživel v sebi podobno čustveno predstavo kakor Schiller. Eden in drugi je čustvoval v nekakem Rousseaujevskem sentimentalizmu. (Prim. »Slovo od mladosti« in »Die Ideale«!) Jedro »spoznanja« seveda je doživel Prešeren realno v sebi, dočim ga je Schiller le fiktivno, miselno. Odtod tudi vrednost umetnine enega in drugega: Prešeren, elementarno neposreden, prometejski, Schiller — pedagoškopatetičen, pigmejski!...

Dr. I. P.

Belokranjski pregovori in reki.

V Adlešičih zap. J. Š.

Ako je na malo mašo lepo, potem bo dva meseca suho.

Božični dež vzame rž (če je o Božiču južno in deževno vreme, poginejo rži).

Črno po belem nikdar ne izgine (kar je zapisanega). Do tretjega se radi gódi.

Enega v jamo, drugega v slamo (pravijo, če se rodi v eni in isti hiši isti dan dete, ko je bilo drugo dete pokopano).

I vuk v lozi (hosti) ne živi brez straha (vsakdo je komu pod strahom).

I žlice se v zdeli (skledi) zmešajo (tudi med najboljšimi in najmirnejšimi ljudmi pride včasih do nesloge).

¹ Poznam nekako devet tolmačenj te pesmi. Za svojo osebo pa se ne morem znebiti vtisa, da je Schillerjeva misel v tej pesmi strašna absurdnost, če jo prenesem pojmovno v filozofijo. »Videti resnico (absolutno)« je Schillerju »biti večno žalosten« (auf ewig war seine Heiterkeit dahin), to bi se reklo: biti absolutno srečen = biti nesrečen! Še več! Kaj naj pomenijo pojmi »durch Schuld zur Wahrheit« v pravem zmislu? Ali da je mogoče z etično slabim doseči absolutno dobro? Še več! Ali je mogoče, da (Kantijancu!) prepove božanstvo (Gott, der höchste Gedanke, Wahrheit!) samo sebe? Nisem filozof! A iz teh pomislov sodim logično: Schiller je snovnost historičnega Pavzanija pred kipom boginje Izis doživel v sebi strašno površno, da ne rečem, naravnost balno vsakdanje! — Quod demonstrandum erat, — da je Prešeren večji človek in globlji mislec in bližji resnici, ki je lepota!

Imaš na pragu dosti svojega smečja (smetja = smeti), tam pometaj!

Kada je pred sv. Mártinom leda po kalih (lužah), prihodnje leto ne bo črešenj.

Kada so čaji po gorah, bo za tri dane gódina (dež), ali pa bo nastala suša.

Kaj je više (več) vredno od uši, dobro je póbrati in spraviti.

Ki se ne spovrne, ni božji.

Ki se po zimi dobro hrani, se po letu lahko muham brani.

Laže, da bi lahko láži z rogljami (vilami) razmetal (kakor gnoj).

Laže, kaj (kakor) pes skače.

Mleko je svet izvleklo (je odgojilo človeški rod).

Moj jezik naj stoji (prikrit = da se ne bo po mojem jeziku izvedelo).

Morje zalivati (vodo nositi v morje).

Oktober malo dober (oktobra je malo ugodnega vremena).

Saj si nismo brašna razdélili (se nismo sprli ali skregali).

Se smeje, kaj cigan belemu kruhu.

Se brigam za njega, kaj za blato, ki mi od pete odpade.

Sveti Lovrénec, voda mrzla, ko zdenec (Črnomelj).

Vino če imeti čiste roke (ne sme biti mešano z vodo).

Vsaka beseda nima odgovora (ni treba, da bi človek na vsako besedo odgovarjal).

Za Bóžiča na pot, za vuzem (veliko noč) v kot.

Zadnja krava ne gre rada iz štale (če človek pri igri vse izgubi, se nazadnje sreča rada obrne — Črnomelj).

Znam, kómu se to bróji (kam pes taco molí).

Petdesetletnica smrti Janeza Ciglerja.

Dne 11. mal. travna 1919 je minilo 50 let, kar je umrl pisatelj »Sreče v nesreči«. Ko je Janez Cigler umrl, mu ni posvetil noben slovenski časopis niti ene vrstice. Madež nevaležnosti naj se izbriše ob prvi 50-letnici njegove smrti.

Kakor je Valentin Vodnik po času prvi slovenski pesnik, tako je Janez Cigler prvi slovenski povestničar.

Rodil se je 7. velikega travna l. 1792, v ljubljanskem Vodmatu. L. 1804. je vstopil v ljubljanske latinske šole in l. 1815. je bil posvečen v mašnika. Kaplanoval je po raznih krajih, končno do l. 1823. pri Sv. Petru v Ljubljani. Istega leta je postal Cigler župni upravitelj v Toplicah. L. 1825. je nameraval v družbi z Ign. Holzapfelnom in Ks. pl. Andriolijem pričeti z izdajo tednika »Slavinja«, toda policija je njih prošnjo odklonila.¹ Iz Toplic je prišel na ljubljanski Grad, kjer je bil do l. 1832. kot kaznilniški kurat. Istega leta je postal župnik v Višnji Gori, kjer je skoraj polovico svojega življenja — do svoje smrti — pastiroval. Leta 1865. je daroval na tihem zlato mašo.

V Višnji Gori se začel njegovo pravo književno delovanje. »Kranjska čbelica«, »Novice«, »Drobtinice«.

¹ Glej Grafenauer: »Zgodovina nov. slov. slovstva«, L. str. 50.

Razno.

† **Branko Jeglič.** — 5. septembra 1920 je umrl v Ljubljani mlad nadebuden dijak, sin višjega državnega pravdnika Andraža Jegliča. Rodil se je 17. febr. 1903 v Gorici in je par mesecev pred smrtjo maturiral na realki v Ljubljani. Postavljam mu ta skromen spomenik ne mogoče ker je kaj velepomembnega ustvaril, pač pa ker je bil mladenič poln idealov in navdušenja za delo in za vse dobro. Svojo pisateljsko kariero je komaj boječe nastopil in je bilo še popolnoma nejasno, v kateri smeri se bo razvil. Prva njegova tiskana stvar je izšla v »Jugoslaviji« l. 1918 pod naslovom »Tragična povest srbskega dijaka«. Kot mlad gimnazijec je izdajal (in večinoma sam pisal) v Trstu literarno vadnico pod naslovom »Iskrice«, zadnje leto v realki pa v Ljubljani »Kres«. Bil je vodja literarnega krožka in nedvomno med svojimi tovariši najbolj razvit. Prvi njegov spis s pravim imenom je bil objavljen v »Slovincu« l. 1919 »ob prvi obletnici Cankarjeve smrti«. V Dom in Svetu l. 1920, št. 5./6., je izšla njegova pesem »Človek«. Sicer je pridno prevajal iz francoščine; nekatere reči so bile tudi natisnjene v »Slovincu« in je imel posebno tozadevno polno načrtov. Zanimala ga je poleg literature posebno muzika in zadnji čas pred smrtjo mi je večkrat pravil, kako se mu zdi, da je tu njegovo pravo polje, in da je našel iz svojega razmerja do nje celo vrsto pesniških motivov in slik, ki jih je skušal obdelati v verzih. Naj mu v spomin navedem vsaj odlomek enega teh poskusov pod naslovom »Klavir«:

»A nisem bil sam pri igranju.
Igralo je kot da tipke so zrastle
do vsakega bitja v stvarstvu.
Prišli ljudje so s svojimi trdimi zvoki,
za njimi svetovi plujoči v temi
kot ribe veselstva, mi ž njimi — atomi.
In vranci poslanci večno živečih
igrali, igrali so kot da še vedno
deležni telesnega bili bi stvarstva...
In jaz naj bi bil, ki bi brzdal
srdite igralce teh simfonij? —
Vse je igralo,
in tipke so bile kot hitri valovi
ki vzdiga jih burja te pesmi mogočne.
Klavir je dosledno igral
sonate v mogočnih akordih,
nocturne, ballate,
in do neba so vstajale
slike svetovja izza akordov,
in jaz sem jih videl
in barval po svoje v pisanih barvah,
jaz, ki sem strune ubiral.
In strune nevidne
zljile se bodo z menoj v prostranstvo kot morje,
v dežele svobode akordov —
in kdo se polastil bo mojih sonat?«

Erst.

Belokranjski pregovori in reki.

Drugi plot vidiš, kako je zapleten, a svojega ne vidiš (drugih slabosti in napake vidiš, svojih nečeš).

Glada ni viditi.

Izmerjeno je hitro pojedeno (kar človek kupuje za hrano, n. pr. zrnje, ki se meri, ne zaleže veliko).

Kada je štrana enkrat zmešana, se več ne zravna.

Kada je o mladem mesecu sv. Jurij, onda ni krme.

Kako da Bog pravo, tako da Bog zdravo (kakor je Bog dal zapovedi, tako da zdravje njim, ki jih izpolnjujejo, ali pa bolezen njim, ki jih prelamljajo.)

Kako pravo, tako zdravo (kakor delaš prav, tako si tudi zdrav).

Ki grdo gleda, još grje misli.

Mama je mama, makar je vale iz plota.

Mlinarju uha (ušesa) meljejo (povedo, kako se melje).

Mati je mati, makar je iz plota spletena.

Mučeca (tiha) voda obrove podjeda.

Ni tata brez domačega (tata išči med domačimi, katerim so vse razmere znane).

Niso nič složni, kaj ni kozji rogi v torbi.

Pes ne bo kuje (kuzle) ugrizel.

S prazno roko je težko gospodariti.

Samo valj (valjar, s katerim se valja po njivi) je debel od dela (delo človeka ne debeli).

Slaba je halja (suknja), ki je samo za eno leto.

Teško je tuje oče krpiti.

Vsaki ima prožene prste za vzeti, a sfrknjene za dati (vsakdo raje jemlje, kakor daje).

Vsaki sebi krumpir lupi (vsaki záse).

V Adlešičih zapisal I. Š.

Jurij Japelj. V knjigi »Sveto pismo stariga testamenta. Modrostne bukve« (prestavil Jožef Škrinar), Ljubljana 1798, ki je last g. Joško Stelèta v Kamniku, je zapisano z Japlevo roko to-le:

»Hic licet in proprio fructus non creverit horto,
causa tamen coepti prima laboris ego.
Jure igitur nostro succensum lumine lumen
porriigo, ceu, fidei pignora Sancta meae.

Georgius Japel,

Can. et dom. presbyt. Director.«

Erst.

Popravki: V štev. 7./8., str. 152: Peter Sič, 5. kit., 3 verz.: j a r e k, ne ž a r e k. — Str. 194, 2. kol., 9. vr.: Per d a n z l mesto Per d a u z l — Str. 195, 1. kolona, 4. vrsta: b r e a s t mesto b r e a t.

Urednik.

ročno izvedenih umetnin. Denar, izdan za taka dela, je vsaj tako dobro naložen, kakor če kupujete zlatnino in srebrnino. Ljudje, ki so prišli čez noč do denarja, tudi pri nas kupujejo slike in druge umetnine, toda kje? Konstatiral sem na svoje začudenje celo vrsto naravnost smešnih slučajev: ali pri kakem Nemcu ali Čehu (če je res Čeh, je še vprašanje); izdaja se pogosto denar kar pavšalno naprej na naročilo nečesa, o čemer nihče ne vé, kakšno bo; in kakšno je, o tem priča marsikaka pisarna in marsikako stanovanje bančnega uradnika. Kupujejo se sicer tudi dela domačih umetnikov, toda radi varnosti (ker si kupovalec domišlja, da se na umetnost ne razume, mesto da bi se prepustil vodstvu zdravega instinkta) pri preakupcih, ki takim kupcem po mastnih cenah odrinejo to, pri čemer so se sami vrezali, itd. Kdaj bo prišel čas, da bo šel tudi naš človek na razstavo in tam kupil, ali k umetniku v atelje in tam kupil in naročil. Za onega, ki nima zadostnih sredstev pa bo grafika tisto sredstvo, s katerim se bo tudi on lahko umetniško enakovredno obdal z izvirnimi umetninami.

Frst.

RAZNO.

Belokranjski pregovori in reki. V Adlešičih zapisal I. Š.

Ako je na Martinje lepo, bo za tri dana grdo.

Ako si ti iz mésa (da te n. pr. ne zebe), nisem ni ja iz lesa (da me ne bi zeblo).

Bolje je žlica meda, nego lópača blafa.

Do Petrova moči, po Petrovem suši (do sv. Petra je navadno mokro vreme, po sv. Petru pa nastane navadno suho vreme).

Dobremu se je škoda zameriti (ker ti ne bo potem več dobrote delil), a zločestemu se ne sme (ker se ga je treba bati, da ti bo škodoval).

Greh je, svoje pustiti i kaj tujega vzeti.

Iz lesnike je lahko još prav dobro drvo i dober sad (iz hudobnega ofroka postane še lahko dober človek).

Je priliznjen, da se mu óči smejejo.

Kada hiša zgori, je kasno braniti.

Kada je dosti prve repe (ki se seje po turšici), takrat ni druge (v jeseni).

Kada kúkovača još po Petrovem kúkuje, ne bo dobro leto.

Kada so potresi, je lepo vreme.

Kako si ki postre, tako i spi.

Kako znešeno, tako i razstrešeno.

Kakovo je poletje, takova bo i zima.

Kamor si je prste zábol, tam naj jih ima (kakor si je postlal, tako naj leži).

Kí dobi ovco, neka dobi i vuno ž njom (kjer je krava, naj bo še tele).

Kos — odpal ti nos! (pravijo kosu, če le preveč popeva).

Krt ruje i ruje, dok ne dobi po glavi (vsaka hudobija se preje ali kasneje kaznuje).

Med vsakim zrnjem se najdejo pleve.

Mravunec nosi vse po malem, pak si nanosi celi kup.

Mu je dobro, kaj bobregu v laju.

Mu je dobro, kaj molju v bobu.

Na čelu ni nikomur zapisano, kdo je i kakov.

Na nágovor je ódgovor.

Ogenj brez pódmeta (tudi: brez podpuha, brez podtika) ne gori rad (malo se zgodi brez podpihovanja).

Poštenje i pamet, to je življenje na svetu.

Složni imajo bolje južino v petek, nego nesložni na Božič.

Tako je gizdava, da ne bi svojega óka pobrala (če bi ji izpalo, ker bi jo bilo sram, se pripogniti).

Tretji mráz se rad pere (če je bil že tri dni zaporedoma mráz, potem rado dežuje).

Vsaki človek mora biti dvakrát v življenju pastir, koť dete in ko je star (za pastirje se porablja navadno deca in stari ljudje).

• Vuk izza mlada kolje. •

Vukova koža je vsako dobo zrela.

Vzemi, kjer hočeš, če ne iz oka, pa iz boka (če te kdo vidi, ali pa ne — po poštem ali krivičnem potu).

Za pasjim zglavljem ni mesa (še pes si mora hrano zaslužiti; če bo samo ležal, je ni vreden).